

Verksamhetsplan 2013

Bakgrund

Vaxholms Fästnings Museum grundades som KA 1 förbandsmuseum 1947 och har fram till 2010 drivits av Försvarmakten. Regeringen har beslutat att Försvarmakten inte ska bedriva museiverksamhet utan har i stället tilldelat SMM och SFHM 30 miljoner kronor årligen till bevarande av det svenska försvarets kulturarv. Kopplat till satsningen finns ett antal utpekade museer däribland Vaxholms Fästnings Museum.

På uppdrag av SMM genomförde Nolmark Development AB (Node) 2008 en utredning av befintlig organisation, finansiering och verksamhet vid Vaxholms Fästnings Museum, med syfte att ta fram förslag till huvudmannaskap, samverkansformer och möjliga utvecklingsvägar. Utredningsarbetet visade på att ingen enskild aktör var villig att ta över huvudmannskapet för museet trots att staten bidrar ekonomiskt för att säkerställa driften. Förslaget var då att samla en grupp av intressenter villiga att driva verksamheten vidare i bolagsform. Museets vänförening och Strömma Kanalbolag, som sedan tidigare bedriver annan verksamhet vid Kastellet, var till en början de enda aktörerna, men efter utredningsarbetet anslöt även Node till intressentgruppen.

I januari 2010 bildades bolaget Vaxholms Fästnings Museum AB (VFM AB). Bolagsformen är aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning med följande ägarandel; Strömma Turism & Sjöfart 70 %, Vaxholms Fästnings Musei Vänner 15 % och Node 15 %. Vänföreningen håller ordförandeskapet.

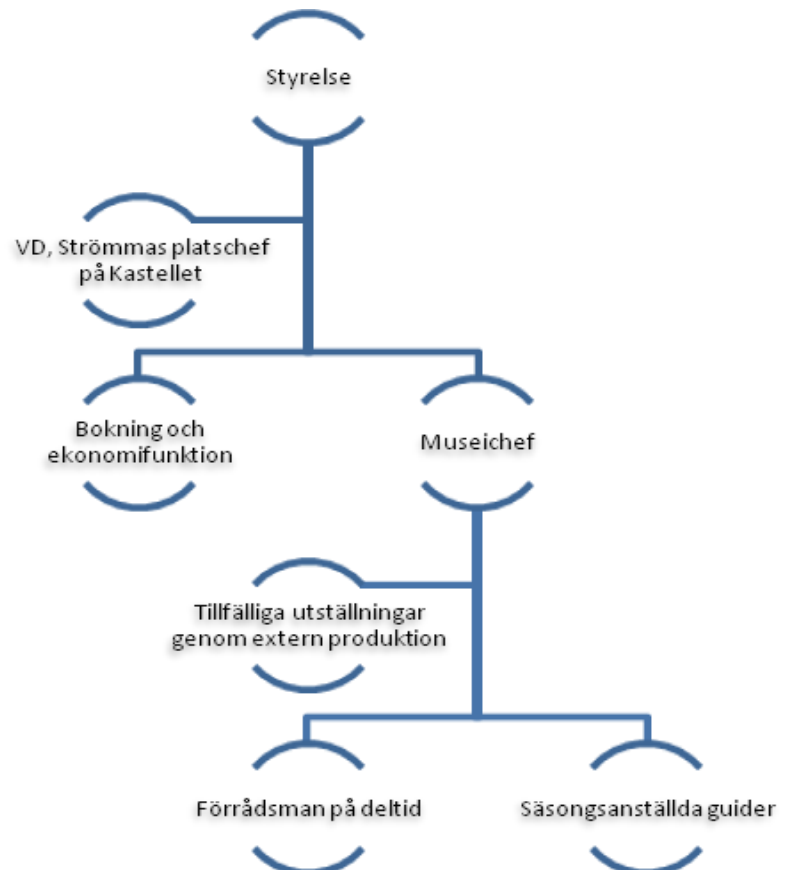
Bolagsbildarna har alla olika motiv för sitt engagemang i museet:

- *Vänföreningen* har såväl i sina stadgar som i sin verksamhet att se till att museet utvecklas och kan leva. I detta fall leva vidare. Kan tillföra historiska kunskaper och ett brett kontaktnät.
- *Strömma* genom Vaxholms Kastell: ser museet som en viktig del i Kastellets attraktionskraft, en viktig verksamhet i ambitionen att öppna kastellet mot privatgäster samt inslag som kan förstärka konferensgruppers besök. Kan tillföra synergieffekter på platsen med bokning, dagligledning, marknadsföring och försäljnings och marknadskanaler. Har också erfarenhet av drift av liknade anläggningar på Birka och Nya Älvsborgs fästning.
- *Node* ser museets potential och vill gärna vara med och utveckla den. Intresse av att delta i utvecklandet av innovativa former för att organisera och finansiera museiverksamhet, med hög museal och kulturell kvalitet. Kan bidra med bred kunskap och mångårig erfarenhet av hur man organiserar, leder och bedriver verksamhet inom kulturarvsområdet. Har ett nationellt och internationellt kontaktnät av museer, myndigheter, universitet och ministerier/departement.

Men målet är det samma:

- att säkerställa museets fortlevnad,
- att bibehålla och vidareutveckla den museala/kulturella kvalitén vid VFM,
- att genom museet utveckla Vaxholms fästning som besöksmål med såväl privatpersoner som grupper och företag som målgrupp,
- att behålla kompetens för vidare utveckling av museet.

I juni 2010 tog VFM AB formellt över driften av museet från Försvarsmakten. Verksamheten är organiserad enligt figuren nedan:

Verksamhetsområde: Publik

Mål: 20 000 besök på museet, varav minst 5000 barn.

Visnings- och programverksamhet

Under sommarsäsongen 2012 har museet varit öppet under perioden 2 juni till den 2 september med undantag för midsommarhelgen. Museet höll också öppet helgen 8-9 i september. Öppettiderna var klockan 12.00 till 16.00 fram till och med 21 juni och mellan klockan 11.00 och 17.00 från den 25 juni och framåt. Museet höll även öppet under sportlovet i vecka 9. Under sportlovet lanserades en ny aktivitet "Monsterjakten" som visade sig bli en stor succé. Genom monsterjakten lockades under året många barnfamiljer att besöka museet. De två första helgerna i december hade museet "julöppet hus" med musik och visningar. 2011 utvecklade vi tillsammans med fastighetsverket en utomhusvandring som tog sitt fokus på hur det sociala livet tedde sig på fästningen under 1800-talets senare hälft, under detta år har dessa vandringar fortsatt och blivit mycket populära. Utöver detta har vi givetvis tagit emot grupper från när och fjärran under hela året.

I samarbete med Statens fastighetsverk deltog vi i "hemliga rum" på Oscar-Fredriksborgs fort, ett evenemang som drog 3000 besökare under några få timmar. Museet uppmärksammade också i början av september att det i år var 400 år sedan danskarna försökte invadera Stockholm från sjösidan. Anfallet hindrades vid Vaxholms fästning och under jubileumsceremonin talade bland annat Sveriges försvarsminister, Karin Enström. Evenemanget gjordes i samarbete med Vaxholms stad och drygt 130 personer dök upp trots ett i hårdigt regnande under dagen.

Antalet förbokade grupper och enskilda besökare har för tredje året i följd ökat och vår ambition är att även år 2013, fortsätta denna positiva trend.

Planerade aktiviteter:

- Museet håller öppet för gruppbesök året runt.
- Ny aktivitet "Monsterjakten II" byggs upp. (Om personella resurser finns).
- Museet hålls öppet för en besökande allmänhet helgerna 25-26 maj och 1-2 juni. Från den 8 juni håller museet öppet varje dag förutom under midsommarhelgen. Öppettiderna är då kl.12.00–16.00. Från den 24 juni- 1 september samt helgen 7- 8 september kl. 11.00–17.00.
- Visningar hålls i museet och på Kastellet under museets ordinarie öppettid kl.12.30 och 14.30.
- Museet hålls öppet för allmänheten under sportlovet, 25/2-1/3.
- Museets vänförening, Vaxholms Fästnings Musei vänner fyller 50 år, 26/4.
- Guider "kontrakteras" för att ingå i museets guidepool på året runt basis.
- Säsongspersonal/guider anställs och utbildas inför sommaren 2013.
- I samarbete med Viking Line planeras och utbjuds ett utflyktspaket som bl.a. inkluderar ett besök på fästningsmuseet.

- I samarbete med Strömma säljs konferensbesök med samling och "mingel" i museet.

Särskilda program

- Barnens dag anordnas den 9 juni.
- Militärhistorisk vandring vid Pålsundet, 10 juli, kl.19.00.
- Visningar på Kastellet som tar upp om hur människorna levde på anläggningen under juli och augusti, kl. 14.30.
- Visning på Oskar-Fredriksborgs fort, 28 juli.
- Militärhistorisk visning, 18 september.
- Nattvandringar på Kastellet, 31 oktober-1 november.
- Jul på museet, 30 november-1 december.

Försäljningsverksamhet

Museet har under högsäsongen bedrivit café och försäljningsverksamhet i butiken "Vakten" vid ingången till Kastellet. Från "Vakten" har också våra utomhusvandringar startat. I "Vakten" säljs ett lite bredare sortiment än uppe i museets reception. I receptionen är sortimentet mer kopplat till militärhistoriska ämnen. Under året har setts en uppgång i försäljningen av böcker inom denna genre.

Planerade aktiviteter:

- Inköp av ett bredare sortiment med koppling till fästningen, skärgården och Vaxholm till butiken "Vakten"
- Inköp av främst historisk litteratur, modeller och föremål med kopplingar till fästningen och det försvarshistoriska arvet till museets reception.
- Inköp av enhetliga kläder för guide- och receptionspersonal.
- Följer utvecklingen gällande webbutiker för att eventuellt vid beslut bygga upp en försöksförsäljning av museets varor året runt/dygnet runt.

Utställningsverksamhet

Under 2012 byggde museet upp den första etappen av en utställning som fokuserar främst mot det vardagliga livet på fästningen mot slutet av 1800-talet. Denna utställning "Livet på Kastellet" byggdes upp i museets källare och visades under sommaren endast för grupper och detta på dispens av brandförsvaret, då lokalen saknar en extra utrymningstrappa. Utställningen har rönt stor

uppskattning av våra besökare. Under våren 2013 fortsätter museet med utställningens etapp 2 som innefattar främst uppbyggnaden av en biograflokal och en ny film som visar hur en dag kunde te sig på Kastellet år 1890. Under hösten fortsätter sedan utställningsbyggnationen, för att år 2014 avslutas (om tillräckliga medel funnits tillgängliga) med uppbyggnad av interaktiv hemsida, handledningar och utvärdering.

Fastighetsverket kommer under vintern 2012/2013 att uppföra en brandtrappa ned till källaren. Detta innebär att "Livet på Kastellet" under år 2013 kan öppnas upp, så att allmänheten kan gå runt på egen hand i utställningen.

Under året inleddes ett samarbete med Tvätterimuseet och konstnären Olle Magnusson. I Kastellets Kruttorn visades en installation som benämndes "Army of Lovers". Installationen bestod av mer än hundratalet infärgade långkalsonger. Museets tanke bakom detta utställningsprojekt var att locka en annan besökskategori än de som gängse besöker våra utställningar. Samarbetet med Olle och Tvätterimuseet fortsätter även år 2013, framförallt inom museets filmprojekt.

Genom ett sponsringsprojekt förses den orienterande skärgårdskartan i basutställningen med lampor som utvisar läget av de batterier/värn som ingick i de Norra och södra landfronterna.

Planerade aktiviteter:

- Etapp 2 av utställningen "Livet på Kastellet" färdigställs. (Främst Biografrummet).
- En film om hur livet gestaltade sig på fästningen kring år 1890 spelas in. Premiären planerad till den 19 juni.
- En konstutställning i Kruttornet med flera deltagande konstnärer. (Samarbete med SFV).
- Förbereda för utökad utställning om KA minsysteem.

Informations- och marknadsföring

2012 har museet samordnat en stor del av sin annonsering genom Strömma genom information i deras foldrar, genom Kastellets nyhetsbrev och i lokal annonsering. Detta arbete fortsätter under 2013. Samarbetet med Sveriges Militärhistoriska arv har under året främst gällt marknadsföringen av museet nationellt och internationellt. Genom SMHAs arbete och kontakter försågs museet bland annat med en rysk guide under vissa dagar under högsäsongen. Museet har genom en projektanställd webbredaktör med nystartsbidrag vidareutvecklat sin utåtriktade information på mångahanda sätt och finns med i sociala medier såsom Facebook och YouTube. Museet har under 2012 haft god hjälp av vänföreningen och dess affischgrupp som sätter upp museets affischer över hela kommunen.

Planerade aktiviteter:

- Fortsatt samordning med Strömma gällande annonser/marknadsföring.
- Vaxholms Fästnings Museums hemsida.

- Vaxholms Fästnings Museums Nyhetsbrev.
- Strömmas hemsida.
- Kastelets hemsida.
- Marknadsföring genom sociala medier främst Facebook och Youtube.
- Marknadsföring genom SMHA. (Foldrar, hemsida, Info på mässor mm.)
- Marknadsföring genom Svenskt Kulturarv. (Utflyktsresan, hemsida mm.)
- Marknadsföring genom Stockholm Visitors Board. (Stockholmskortets guide, Stockholmskortet.)
- Marknadsföring genom Stockholms museiinformatorer. (Hemsida, museinyckeln, folder.)
- Marknadsföring genom Vaxholms stad. (Fritidsguiden, Viktigt i Vaxholm, länk fr. hemsida.)
- Marknadsföring genom Visit Skärgården. (Hemsida mm)
- Marknadsföring genom VisitRoslagen. (Hemsida, foldrar, evenemangstidningar.)
- Annonser i museinyckeln i DN, Metro och SvD samt i Allt om historia.
- Annonser i besökskartan Vaxholm.
- Deltagande i evenemangskalendrar i tidningar och över Internet.
- Affischer för främst lokal annonsering. (Uppsätts genom affischeringsgruppen.)
- Pressmöten inte minst i samband med evenemang, historiska spörsmål och utställningar.

Verksamhetsområde: Samlingar

Mål: Att lösa den långsiktiga hanteringen av de föremål som är knutna till Vaxholms fästning

I samarbete med SMM, Arbetsförmedlingen och Riksantikvarieämbetet har under året påbörjats ett projekt inom det så kallade "Kulturarvslyftet". En informationssammanställare har erhållit en s.k. utvecklingsanställning på museet och påbörjat en registrering av museets föremål i databasen PRIMUS. Tanken är att samlingarna ska göras sökbara genom "Digitalt museum" över internet. Projektet fortsätter under 2013 med registrering men också genom fotografering av föremål i magasin och utställningar.

Ett depositionsavtal har upprättats och löper på mellan SMM och VFM AB. Avtalet förnyas årligen.

Planerade aktiviteter:

- Registrering i föremålsprogrammet Primus fortsätter genom projektet Kulturarvslyftet.
- Halva förrådet ODLINGEN används av VFM AB. SFHM faktureras för resterande del.
- Bortforsling av föremål från tornets bottenvåning till Odlingen om stöd erhålls för detta av FM, SMHA, SMM.
- Bortforsling av vapen som inte längre ska förvaras hos oss. Stöd genom FM och SMHA.
- Vapenlicenser för en del av de vapen som vi ställer ut eller behåller i magasin.
- Målning av pjäser/roddbåtar. (Sker i stor utsträckning av volontärer.)
- Påbörja komplettering av KA minsystem.

Verksamhetsområde: Kunskapsuppbyggnad

Mål: Bygga upp, och sprida kunskap om Vaxholms fästning

Museets bibliotek och arkiv innehåller idag böcker och arkivalier med anknytning till Vaxholms fästning. Dessa ägs av staten men förvaltas enligt avtal som en deposition från SMM till VFM AB (svb). Samlingarna är genom museets verksamhet tillgängliga för forskare och allmänhet.

Den sakkunskap som museichefen och museets guider innehar är eftersökt på olika sätt både av fastighetsverket, kommunen och av olika medier. Under 2013 kommer vi fortsätta att aktivt arbeta för att öka kunskapen om fästningen och kustförsvaret. Intresset är stort från besökarna att få veta mer om det vardagliga liv som fördes på Kastellet förr i tiden och vi kommer därför att komplettera utställningarna med en film om just detta. Projektet sker i samarbete med bl.a. Artilleriavdelningen i Göteborg och med Tvätterimuseet i Huddinge. Filmen kommer att visas i den nya biograf som byggs i vår källare.

Ett skolprojekt som innefattar både ämnet (militär)historia och kemi planeras under 2013 och med mål att startas upp från år 2014. Målgruppen är högstadieungdomar från hela Storstockholmsområdet.

Planerade aktiviteter:

- Utger i samarbete med VFMV föreningens och museets årsbok 2013.
- Utarbetande av ett skolprojekt gällande kemi och historia.
- Producerar en guidehandledning på ryska. (Översättning och tryck.)

- Utlån av böcker sker i begränsad skala till forskare och allmänhet.
- Bildkopiering sker till journalister, förläggare, forskare och allmänhet mot fastställd prislista.
- Fortsatt stödja Lars A Hanssons projekt att skriva en bok om Vaxholmslinjen.
- Tillgänglighetsprojekt tillsammans med SFV. Bättre skyltning på museet.
- VFM besvarar även under året ett antal historiska frågor från allmänhet, skolor och myndigheter.
- Museichef ingår i AG kring "Att stärka Vaxholms identitet som befästningsort och skärgårdsstad". Samarbetsprojekt med Vaxholms stad, Stockholms stad och SFV.
- Museichef ingår i Vaxholms stads namnberedningsgrupp.

Verksamhetsområde: Organisation

Mål: Väl fungerande organisation och strategiska samverkansparter

I juni 2010 tog VFM AB över driften av Vaxholms Fästnings Museum från Försvarmakten. VFM AB är inget museum i traditionell mening utan ett museidriftsbolag, ägt av två kommersiella företag tillsammans med museets vänförening. Staten ger ekonomiskt bidrag till verksamheten, äger och förvaltar Kastellet där museet är inrymt och ansvarar för samlingarna som visas, men det är det privata bolaget som ansvarar för museiverksamheten. Formen har idag ingen motsvarighet i Sverige och många frågor har fått lösas allt eftersom de dykt upp. Målsättningen för 2013 är att vidareutveckla organisationen och lösa de praktiska frågor som rör ansvar, förvaltning och tillgång till samlingar och arkiv. Fortlöpande kompetensutveckling och deltagande vid konferenser och i nätverkssamarbeten. Vi vill också fördjupa befintliga samarbeten med exempelvis SMM, SFV och Vaxholms kommun men också söka nya samverkanspartners för spännande och kreativa projekt.

Planerade aktiviteter:

- Samordning sker med Strömme gällande vaktmästeri, städning, bokning, ekonomi och verksamhetsledning.
- Guidestyrning sker under hela året.
- Tidredovisning, redovisning, planering mm
- Samverkansprojekt med Vaxholms kommun, SFV, SMM, SMHA mm
- Fortlöpande kompetensutveckling och deltagande vid konferenser och i nätverks samarbeten.